

Generálem po bitvě

(psáno pro Britské listy, listopad 2007, zveřejněno)

Příběh radaru v Čechách jakoby ani nebyl vytvořen osvědčenými americkými scénáristy. Už od první demonstrace na Karlově mostě dějovým spádem připomínal spíše Dickensovy romány. Teď má konečně šanci se rehabilitovat. A snad i překonat pověstné české televizní seriály. Lábusovy gagy, vhodně střídány žánrovými záběry z Marshalových ostrovů, připravují diváka na mistrně zvládnuté dilema myšlenkového přerodu Jiřího Paroubka. Akční zápleтка okolo zfalšované studie, která se ukázala být jen přeběžnou zprávou, je vítaným odlehčením. Hudební doprovod rytmicky se opakujících vítězných výkřiků poslanců zamítajících referendum pak podmalovává zdařilý kus. Drobnou výtku zaslouží snad jen trochu prvoplánový a příliš předvídatelný závěr - autobus Tamášák projíždí zavátou brdskou silnicí a zvolna mizí za oponou sněhových vloček, které chrlí děla protiraketové agentury.

Ale jak jinak. ODS už dlouho maluje na modrého ptáka bílé hvězdy, zelení jsou modří a lidovci? Ti ani neví, čí jsou. Pohanka s Melčákem se sice při hlasování pletou, ale při tom o radaru budou mít tlačítka jistě hezky označená. A možná to ani nebude třeba. Možná, že ČSSD naskočí na poslední chvíli na palubu lodě, kterou pomáhala před léty spouštět na vodu.

Jednu z mála ještě vzdorujících antiradarových bojůvek tvoří komunisté. Komunisté s médií starostlivě obnovovaným cejchem trýznitelů národa. Jejich argumenty kořeni v minulém století, ač jsou někdy překvapivě aktuální. Ovšem i dnes představují třešňáci největší nepřátele svých idejí. A pozice, které by byly v radarovém klání takticky výhodné, jsou paradoxně nepoužitelné, protože předem zaujmuty vojskem s rudou vlajkou.

Kritický pohled na chování USA ve světovém prostoru by přitom neměl náležet jen do rejstříku krajní levice. Velký bratr už v devadesátých letech vyhodnotil situaci v zásobování ropou a začal konat. Zvýšil vojenský rozpočet. Přijal strategii zajištění přírodních zdrojů planety pro bílou civilizaci. I za cenu jejich dobytí. A své plány plní, jak už je za Atlantikem zvykem.

Dobře dělá. Ropa sice nedojde zítra, ale už samotná nejistota trhu je smrtelně nebezpečná. Američané žijí na dluh a celá planeta jejich ekonomiku dobrovolně sanuje každoročním investováním do cenných papírů "made in USA". I potenciální nedostatek zdrojů hrozí snížit důvěru investorů a ohrožit výběr imperiálních daní.

Proto se nesmí nikdy odejít z Iráku a ze Saudské Arábie. Proto se bude dále devastovat Afganistán. Proto se možná zaútočí na Irán. Proto možná vznikne v ústí Nigeru nový naftový stát. Kdo prosazuje stavbu amerického radaru, dává najevo, že s takovou politikou souhlasí. Klvaňa, Lábus, Topolánek, Vondra - kdo další se hlásí?

Za na první pohled přitažlivým protiradarovým argumentem ovšem vystrkuje srpovitě růžky čert s rudou hvězdou na čele. A tak se zrodila ideologicky neutrální alternativa odporu. Vidoucí, pro které je referendum důležitější než sůl a zlato, vidí, že volení zástupci lidu jdou na ruku lobistům s neomezenými fondy místo svým volitelům. Vidí, že volná ruka trhu (užitečný ekonomický nástroj), uplatněná v řízení států, je rukou polointeligentního imbecila. Vidí, že s demokracií není něco v pořádku.

Oni vidí, ale masy zůstávají slepé. Společným jmenovatelem antiimperialistů a referendistů je nezájem publika. Nezájem té záhadné mlčící většiny, ne nepodobné temné hmotě vesmíru. Lidí, kteří nemají rádi riskantní změny a považují za košili klid a bezpečí svých

Na Karlově mostě 11.9.2006

nejbližších. Došli ke svým názorům po různých cestách. Až společně však představují nezbytnou stabilizační zátěž v podpalubí demokratické společnosti. Bez ní by státy řízené (vy)volenými experimentátory už dávno skončily jako švédská Vasa.

Inteligentní mlčící většina má, v intencích své nechuti riskovat změnu, na svědomí většinový odpor k radaru, deklarovaný ve všech průzkumech. Ale jako nelze využít energie vesmírné hmoty, není možno ani masu občanů jen tak vmanipulovat do politické hry. Mají za to, že politický systém prodáváný pod značkou "demokracie" je ucelený a ověřený. I když zahrnuje množství bezesmyslných obřadů, je organicky vrostlý do lidského společenství. Zavedení referenda je pro ně zbytečně implantovaný a v koncích nepotřebný cizí prvek. Přesvědčení, že veřejná angažovanost je nesmyslná a v zákulisí to vždy někdo zmanipuluje, je prostě činí nepoužitelnými k jakémukoli nátlaku na establishment.

Mlčící většinu nebere ani kritika Ameriky. Je to jako zanášení do vlastního hnízda a podřezávání větve, na které společně sedíme. Evropská unie se sice tváří jako hodnější z toho páru, který vám přišel vykrást byt. Ale ve skutečnosti politické reprezentace spojenců nespojenců na obou stranách Atlantiku předvádějí synchronně neschopnost zmutované atlantické demokracie. Občan ovšem správně chápe, co je důležité. Ropa teče.

Ani váhavá kritika systému, ani mrtví v Iráku. Ve stavu skoro absolutního blahobytu nejsou prvky globální disfunkce „demokracie“ snadno rozpoznatelné. Kdyby tak na cestě mezi místem kde se informace rodí a uchem občana byla dobrá víla balící pravdivé do zelených papírků a lživé do červených, bylo by hej. Ale víla není.

Pro lidi žijících pod denním mediálním tlakem jsou občasné argumenty o selhání systému neakceptovatelné. Ten systém jim totiž naděluje pěknou životní úroveň. A těm nemateriálně založeným benevolentně toleruje být mimo, v malé soukromé izolaci. Nepodílet se, a přesto být.

Radar skutečně a velmi osobně vadí vlastně jen nešťastníkům sídlícím v blízkosti jeho budoucí kopule. Obávaje se záření z laloků netvora, lokální mlčící většina promluví. Prostě neumějí prohrávat, řekl by Klvaňa. Ale já s s nimi soucím. Vypínámí domácí wi-fi modem jak to jen jde i když jsem proto považován za pomatence. Stejně tak oni. V zemi, kde polovina obyvatel tráví dny s vyzařujícím mobilem u ucha.

Zdegenerovaní milovníci Armagedonu šeptají o tom, že lidské společenství se blíží k bodu změny. K bodu, který se nehezky česky zve bifurkační. K bodu kde tlaky rostou nad všechny meze a toky energií se vymykají lidské kontrole. K bodu, kde se dosud plynulý a spojitý vývoj naprosto nepředvídaně a skokově mění. K bodu, kde křehké makrospolečenské vztahy praskají jako sirky.

Poslové zlých zpráv míní, že šanci alespoň na umenšení škod, je kvalifikovaná příprava. Na dobu, kdy i mlčící většina pozná, že nestačí výměna jednoho politika jiným, ze

stejného chovu. Že je nutno změnit způsob vlády a řízení věcí. Vybojovat a vytvořit systém, ve kterém referendum a další prvky přímé demokracie budou hrát ne okrajovou, ale klíčovou roli.

Jsou to jen výmysly vyšinitých duší. Ale co kdyby přeci jen .... Pak by měla lokální protiradarová iniciativa obrovskou váhu jako příklad. Místní lidé se dokázali v průběhu několika měsíců zapojit do české i mezinárodní politiky a počínají si tam ostříleně, důstojně a sebevědomě. Tak sebevědomě, že jim vláda na usmířenou přináší darem celou jednu miliardu korun.

Zdá se, že když o něco jde, je v české kotlině dostatečná zásobárna kvalifikovaných

Václavské náměstí 17.11.2007

informovaných, akceschopných občanů. Nejsou odchovaní stranickými sekretariáty a manažerskými přípravkami. Ale myslí si, že o své bezpečnosti (i o svých daních) mohou rozhodovat stejně dobře, ne-li lépe, než jejich předseda vlády. A nezvítězí-li v brdské šarvátce, ti lidé tady budou aby se účastnili dalších, důležitějších střetnutí. Jen poznat tu chvíli, kdy o něco jde.

Stanislav Vozka, listopad 2008